

Meester en knecht

Het graf van James Ensor op het kerkhof aan het Duinenkerkje.

Onlangs bezocht ik het graf van een Engelse vliegenier die in 1917 boven Oostende werd neergeschoten. Bij het terug naar buiten gaan wandelde ik langs een rij gewone grafzerken. Ze vielen niet direkt op.

Daartussen was wel één graf waar nooit een zerk op was geplaatst. Op een kleine steen las ik de namen van de afgestorvenen. Ik schrok even toen ik „August van Yper - Gaston Van Yper” las. August was gestorven op 14.12.1963 en zijn broer Gaston op 9.2.1972. Het was vooral de naam August, gekend in gans Oostende als „Guustje Van Yper” die me deed opkijken.

Schamel

Guustje was zijn leven lang

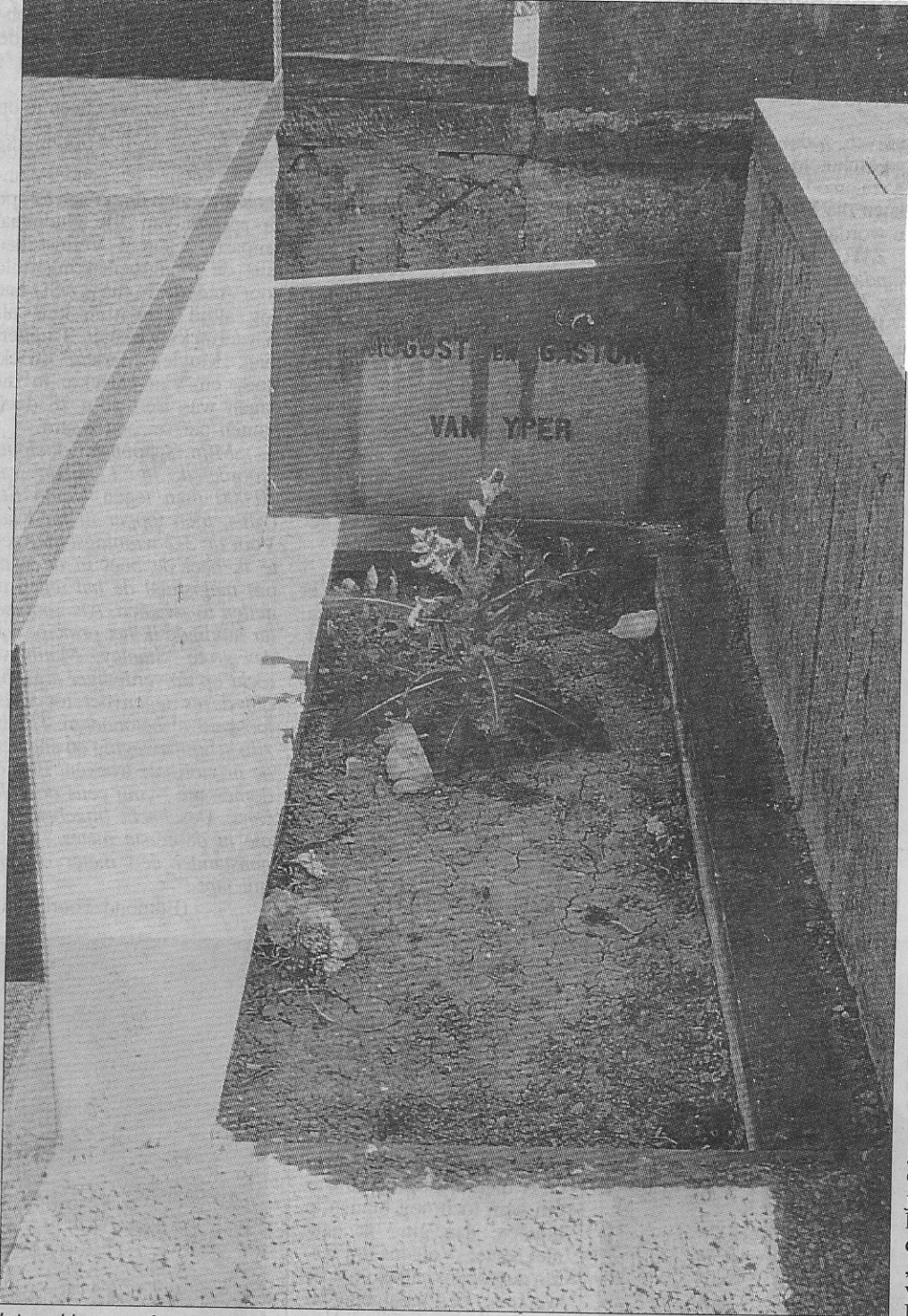
de trouwe dienstknecht van James Ensor geweest. Daar ik hem in zijn laatste levensjaren, zo tussen 1954 en 1963, goed gekend had, deed het me wel iets dat zielige graf zo te zien liggen. Opvallend schamel.

Ik herinner mij dat ik in 1974 eens een kleine bijdrage over „Guustje” publiceerde in het Vlaams Weekblad. Daaruit haal ik nu nog volgende zin: *Toen Ensor in 1949 stierf, bleven August, de dienstknecht, en Ernestine, de huishoudster, in de kleine woning naast en boven het atelier van Ensor*

wonen. Daar de 'Vrienden van James Ensor' en later het stadsbestuur het huis hadden gekocht, beschouwde iedereen het als normaal dat de twee trouwe dienaars in het Ensor-huis, dat men spoedig tot Ensor-museum inrichtte, bleven wonen. Ze behoorden zelfs tot de geheimzinnige sfeer die in het huis van de grote Oostendse kunstschilder hing.

Noch Guustje, noch Ernestine, die een halve eeuw de meester gediend hadden, werden door Ensor goed bedacht in zijn testament. Hun erfenis bedroeg in 1949 elk 10.000 fr, maar iedereen vond dat de nooit gehuwde en kinderloze Ensor hen minstens elk met 100.000 fr had mogen bedenken. Guustje deed alle boodschappen, hield de souvenirwinkel open en zorgde vooral voor de grote Meester.

Toen men hem over die schamele erfenis sprak, antwoordde Guustje nog verontschuldigend „Dat was de foute nie van Menhèère, want Menhèère kon nie an alles peinzen!”

Krom van de reumatiek

In de roman van de Franstalige auteur Robert Lanoux „Le rendez-vous de Bruges” komt een hoofdstuk voor waarin een bezoek gebracht wordt aan het Ensor-museum. Dit gebeurde onder leiding van August, die de trap als een krab moest afdalen, schrijft hij. Guustje Van Yper leed erg aan reuma en kon nog enkel op pantoffels gaan. In 1974 was hij nog aanwezig op zijn pantoffels op de grote Ensor-tentoonstelling in het Museum voor Schone Kunsten. Guustje werd vooral omringd door de ouderen, die Ensor het best gekend hadden. Hij was als een levend overblijfsel van de overleden Meester.

Guustje, die altijd een olijke kwast was geweest, omdat hij, zoals hij zelf zegde op een 1ste april was geboren, gaf nog enkele kwinkslagen ten beste. Hij kon ook wat buiksprenken, waardoor hij in de Vlaanderenstraat heel wat kennissen kon naropen en dan doen alsof hij van niets wist.

Op 80-jarige leeftijd is hij gestorven, zijn jongere broer overleefde hem nog een 8-tal jaren. Bij het verlaten van het kerkhof moest ik denken aan de spreuk van mijn moeder „Ook na de dood ziet men het verschil tussen Meester en Knecht”.

(Omer Vilain)

Het zerkloze graf van August en Gaston Van Yper op het kerkhof in de Stuiverstraat.